

สมาธิจิตบำบัด

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรมนะ วันนี้วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วันนี้เป็นวันมาฆบูชา เป็นวันมาฆบูชาเห็นไหม ชาติที่นับถือพระพุทธศาสนา เขาจะเห็นเป็นวันสำคัญไง รัฐบาลให้เป็นวันหยุดเพื่อไปทำบุญกุศล

วันธรรมดาเขาก็ให้หยุดอยู่แล้ว แต่วันสำคัญทางพระพุทธศาสนานะ ให้ไปทำบุญ ทำบุญกุศล เพื่อให้บุคคลคนนั้นเป็นบุคคลที่มีศีลมีธรรม บุคคลที่มีศีลมีธรรมเป็นสังคมขึ้นมา สังคมนั้นจะร่มเย็น เป็นสุข สังคมจะร่มเย็นเป็นสุขนะ แต่ว่าคนเราเกิดมาสร้างเวรสร้างกรรมมาไม่เหมือนกัน อาจจะมีการขาดตกบกพร่อง อาจจะมีคนอุดมสมบูรณ์ต่างๆ เขาจะช่วยเหลือเจือจานกัน

วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาให้ตอกย้ำ ตอกย้ำความเป็นชาวพุทธเรา ชาวพุทธเราว่าวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเป็นการยืนยันว่า วันนี้วันที่พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยไม่ได้นัดโดยไม่ได้หมายกันไป แต่ไปด้วยความกตัญญูทเวที ด้วยความระลึกถึงคุณของท่าน ด้วยความที่ไปกราบไหว้ครูบาอาจารย์ของตน

กราบไหว้ครูบาอาจารย์ของตนเพราะอะไร เพราะว่าเวลามันมีดมันบอด คนที่เจ็บไข้ได้ป่วย คนที่มีโรคภัยไข้เจ็บ คนที่หัวใจมันทุกข์มันยากแล้วมีคนมาทำให้หาย มีคนมาทำ มาชักนำ ด้วยการฝึกหัด จนหัวใจมันพ้นจากกิเลสไป พ้นจากกิเลสไป

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบ
 ธรรมๆ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมขึ้นมาเห็นไหม พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตา
 เห็นธรรม เป็นพระรัตนตรัย พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

เวลาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ขึ้นมา พระสงฆ์ที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาจนสิ้นกิเลสไป
 พระสงฆ์ที่สิ้นกิเลส ๑,๒๕๐ องค์ ทั้งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มีกิเลสเลย แต่องค์สมเด็จพระ
 สัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงโอวาทปาฏิโมกข์ไว้ เราจะไม่ทำความชั่วใดๆ ทั้งสิ้น เราจะทำความงาม
 ความดีของเรา ทำจิตใจให้ผ่องแผ้ว เป็นพระอรหันต์มีความสุข วิมุตตिसุข ไม่มีสิ่งใดมีค่าเท่ามันเลย นั่น
 พระพุทธศาสนานะ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์เป็นศาสดา พระสาวกที่ได้ยินได้ฟัง
 ประพฤติปฏิบัติเป็นพระอรหันต์ เป็นพระอรหันต์นะ นี่สังฆธรรมธรรมะเหนือโลก เหนือวัฏฏะ เหนือ
 สิ่งกิเลสตัดความทะยานอยากในหัวใจของคนที่บีบคั้นมา สอุปาทิเสสนิพพานพระอรหันต์ที่ยังดำรง
 ชีพอยู่

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอุปาทิเสสนิพพาน เราฉันอาหารของนางสุชาดา เราถึง
 ซึ่งกิเลสนิพพาน ฉันอาหารของนางสุชาดาแล้วประพฤติปฏิบัติเข้ามา พยายามทำความสงบของใจเข้า
 มา บุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวกขยญาณทำลายอวิชชาในหัวใจขององค์สมเด็จพระ
 สัมมาสัมพุทธเจ้า เราฉันอาหารของนางสุชาดา เราถึงซึ่งกิเลสนิพพาน กิเลสตายไปจากใจ

พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ มีแต่คุณธรรม ธรรมเหนือโลก ธรรมที่ยิ่งใหญ่ ยิ่งใหญ่ที่ไหน ยิ่งใหญ่
 ในหัวใจที่เป็นปกติใจ ยิ่งใหญ่ธรรมดาอยู่ที่ในใจดวงนั้น

เวลาถึงคราวสุดท้ายปลงอายุสังขารจะไปนิพพาน ไปฉันอาหารมื้อสุดท้ายของนายจุนทะ เรา
 ฉันอาหารของนายจุนทะ ถึงคืบนี้เราจะถึงซึ่งชั้นธนิพพาน ชั้นธนิพพานถ้าทางวิชาการก็เถียงกันปาก
 เปียกปากแฉะ ชั้นธอะไรจะนิพพาน ชั้นธ ๕ หรือ

สอุปาทิเสสนิพพานพระอรหันต์ที่ยังมีเศษส่วนอยู่ ยังมีความรู้สึกมีความรู้นึกคิดอยู่ นี้เศษส่วน เกิดในสมมุติ เกิดในโลก เกิดสิ่งที่มีชีวิต เกิดสิ่งที่มีชีวิตกายกับใจๆ เกิดเป็นมนุษย์เิง มนุษย์มีธาตุ ๔ และขันธ ๕ ใจ มีธาตุ ๔ และขันธ ๕ ประพฤติปฏิบัติไปจนถึงสิ้นกิเลส นี้กิเลสนิพพาน นี้สอุปาทิเสสนิพพานเพราะยังมีเศษส่วนคือขันธ ๕ ธาตุ ๔ และขันธ ๕ อยู่

เวลาจะถึงขันธนิพพาน ที่มันคั้นนี้ ตายด้วยความสุข ตายด้วยอุตมการณ์ ไม่หวั่นไม่ไหว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน ยังเทศน์เอาสุภัททจะเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา เธออย่าถามให้มากไปเลย ศาสนาไหนก็ดีๆ ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล

ศาสนาไหนไม่มีมรรคใด ศาสนาไม่มีเหตุ ไม่มีการกระทำให้ถึงสิ้นสุดแห่งทุกข์ใด ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล เธออย่าได้ถามมากไปเลย ให้พระอานนท์บวชเห็นใหม่ กำลังจะนิพพาน กำลังจะสิ้นชีวิต ยังเทศน์สอนแจ้วๆ เลย นี่เิง ถึงสิ่งที่ว่าขันธนิพพาน จบสิ้นกันที่

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังดำรงพระชนม์ชีพอยู่ ใครๆ ก็ไปกราบไปไหว้ ไปฟังธรรมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นร่องเห็นรอยเิง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน พระอรหันต์ทั้งหมดเลย นั่งล้อมอยู่นั่นนะ จนสงบนิ่งอยู่

ไม่ใช่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะนิพพานแล้วหรือ

พระอนุรุทธะผู้เลิศในทางรู้วาระจิต เียง ขณะนี้กำลังเข้าปฐมฌาน ทุตติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน เข้าอากาसानัญจายตนะ วิญญูณัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะ เนวสัญญานาสัญญายตนะ เวลาเข้าฌานสมาบัติ เวลาระหว่างกึ่งกลาง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านิพพาน เียง บัดนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานแล้ว

นี่วิมุตติสุข วิมุตติสุขเิง จะบอกว่าพระอรหันต์มีอุตมสมบูรณ์ในใจพร้อม มันไม่มีอะไรไปกตไปถ่วง มันไม่มีสิ่งใดไปอยากได้ออยากดิกับใครทั้งสิ้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระอรหันต์ ๖๐ องค์เิง พ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์

บ่วงที่เป็นโลกๆ ชื่อเสียงกิตติศักดิ์ กิตติคุณ คนเอนยอ คนยกย่องสรรเสริญ นี่บ่วงทางโลก
อยากดัง อยากใหญ่ อยากมีหน้าอยากมีตา

บ่วงทางทิพย์เห็นไหม พ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์ แล้วจะมีอะไรในหัวใจนั้น มัน
มีแต่ความสุข ความสงบ มีแต่ดีงามทั้งสิ้น แล้วชาวพุทธบริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา มันยังมี
มีที่พึ่งที่อาศัย มีแต่ความร่มเย็นเป็นสุข มีแต่สัจจะความจริง ทำบุญกุศลแล้วได้บุญกุศลเต็มทีไง เป็น
เนื้อหาของโลกใจ

แล้วเวลาครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมๆ ท่านสั่งสอนสิ่งใด ทำสิ่งใด องค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้าหนึ่งไม่มีสอง พูดคำไหนเป็นคำนั้น พูดเป็นความจริงทั้งสิ้น

พระอรหันต์ที่เป็นความจริงในหัวใจท่านก็รู้ของท่านตามความเป็นจริงอันนั้น ท่านพูดสิ่งใด
ขึ้นมาก็เพื่อประโยชน์กับบริษัท ๔ บริษัท ๔ ที่ชวนชวนมีการกระทำอันนี้ มันมีแต่ความสุข มันมีแต่
ความจริงๆ มันไม่มีกะล่อนปลิ้นปล้อน ไม่มีสิ่งใดที่จะทำให้เสียหาย ไม่มี

แต่ศาสนามันเผยแผ่มากไป เผยแผ่ต่อเนื่องไป คนเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนามันก็มีจริงมี
ปลอมมาบ้าง ปลอมบวชก็มี สิ่งใดก็มี ในสมัยพุทธกาลก็มีในสมัยพระเจ้าอโศกเห็นใหม่ จับสึกๆ
จับสึกเยอะเยอะไปหมด นั้นเวลาปลอมบวช เห็นแก่ลาภ เห็นแก่สักการะ เพื่อบวชเข้ามา เพื่อมี
เครื่องแบบ แล้วก็แสวงหาความสุขในศาสนาไป มันก็มีปัญหาต่อเนื่องกันมาตลอด

วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา หมายความว่า พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ นี่เป็นพระอรหันต์
ล้วนๆ แล้วพระอรหันต์ล้วนๆ นั้นมันมีความร่มเย็นเป็นสุขเป็นสัจจะเป็นความจริง เป็นประกาศยืนยัน
ว่ามันมีอยู่จริง แล้วเวลามีการกระทำ กระทำต่อเนื่องๆ มา

เวลามันเศร้าหมอง เวลายุคสมัยมันผ่านไป ก็ถึงพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง ถ้า
มีการเจริญอีกหนหนึ่งต้องมีผู้มิบุญมาเกิด เวลาผู้มิบุญมาเกิด เกิดแล้วเกิดเล่า องค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านก็เวียนว่ายตาย
เกิดในวัฏฏะ เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะเวลาเกิดเป็นหลวงปู่มั่น เป็นเด็กชายมั่น แต่ท่านมีความ
มั่นคงในพระพุทธศาสนา ท่านก็บวชเณรหนหนึ่ง สึกไปช่วยทางครอบครัว

หลวงปู่เสาร์ท่านก็คอยเฝ้าคอยระวังไปเอากลับมาบวชใหม่ พอบวชเป็นพระขึ้นมาแล้วนี่ บวชเป็นพระแล้วหลวงปู่เสาร์ท่านก็จับอบรมสั่งสอน อบรมสั่งสอน ฟังสิ! อบรมสั่งสอน อบรมสั่งสอนเพราะอะไร เพราะคนบวชมานี่เรามาจากปุถุชน ดูเด็กน้อยสิ เด็กเกิดขึ้นมานี้กว่าจะมีความรู้ กว่าจะเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมา เขามีประสบการณ์สิ่งใด เขาชอบสิ่งใด

นี่ก็เหมือนกัน เวลาจะบวชเป็นพระขึ้นมา บวชเป็นพระ บวชขึ้นมาด้วยญัตติจตุตถกรรม เป็นสงฆ์โดยสมบูรณ์ไป พอเป็นสงฆ์โดยสมบูรณ์แล้ว จะเป็นสงฆ์ตามความเป็นจริงขึ้นมามันต้องฝึกหัดปฏิบัติ การฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาถ้ามันฝึกหัดปฏิบัติตามความเป็นจริงขึ้นมาได้ ครูบาอาจารย์เราท่านทำด้วยความเป็นจริง ล้มลุกคลุกคลานขนาดไหน ท่านก็พยายามของท่านไป

นี่คนบุญ คนบุญไป คนบุญคนมาเกิดเห็นใหม่ คนบุญคนมาเกิดมันต้องมีอำนาจวาสนา มันต้องมีจุดยืนของมันไป อะไรที่ไม่เป็นความจริงคัดออก คัดออกไป

แต่ถ้าคนไม่มีอำนาจวาสนา ทั้งจริงทั้งปลอมมันมั่วสุมกันอยู่ในใจนั้นนะ ทั้งดี ทั้งเท็จ แล้วแยกถูกแยกผิดไม่ได้ แล้วล้มลุกคลุกคลานอยู่อย่างนั้น แล้วเจริญก้าวหน้าไปก็ไม่ได้

แต่ถ้าเป็นคนบุญ คนเราเกิดมามีอวิชชา อวิชชาคือความไม่รู้ ความไม่รู้ในข้อเท็จจริงนั้น ความไม่รู้ในสังขารนั้น โลกเจริญด้วยการศึกษาๆ การศึกษามาเห็นใหม่ ศึกษาเพื่อเป็นวิชาชีพทางโลกนี้ศึกษามา คนมีการศึกษามากน้อยขนาดไหนก็แล้วแต่ แต่คนคนนั้นก็มีความทุกข์ความยาก มีกิเลสตัณหาความทะยานอยากเหมือนกัน

นี่ก็เหมือนกัน เราก็มาศึกษาพระพุทธศาสนา เวลาศึกษาพระพุทธศาสนา องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยไว้ มันมีอยู่แล้วนะ

เวลาองค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าริ่คั้น คั้นคว่ำขึ้นมา มันไม่มีเลย พอมันไม่มีเลย ไปศึกษากับใครก็แล้วแต่ เขาก็อบรมสั่งสอนไปในแนวทางลัทธิความเชื่อของเขา องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าศึกษาทั่วทั้งสี่ มีอำนาจวาสนาแล้วมันไม่มี จนที่สุดแล้วองค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องมาประพฤติปฏิบัติเอง มาคั้นคว่ำเอง คั้นคว่ำเองเพราะอะไร

ค้นคว้าเอง เพราะพระโพธิสัตว์เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย การเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะสร้างแต่คุณงามความดีมาทั้งสิ้น สร้างแต่คุณงามความดีมีแต่เมตตา กรุณา มีแต่เมตตาคุณ แบ่งปันให้กับสัตว์โลกไว้ ได้ช่วยเหลือได้เจือจางกับสัตว์โลกไว้ เตรียมพร้อมไว้ๆ เตรียมพร้อมไว้ถึงเวลาท่านมาเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ นี่ไง

เวลาเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะมีอำนาจวาสนาในหัวใจของตนๆ จะรื้อค้น จะรื้อค้นออกมา รื้อค้นไปศึกษามาแล้ว ศึกษามาแล้วก็ยิ่งเรื่องของโลก เรื่องของโลกมันไม่มีความจริง มันเป็นโลกียปัญญา ปัญญาของโลก ฤๅษีชีไพรจะมีฌานมีสมาบัติขนาดไหน มันก็เป็นเรื่องของโลกใจ มันไม่เกิดปัญญาค้นมาไง

ถ้าเกิดปัญญาค้นมา เกิดปัญญาๆ ปัญญาที่เกิด เวลาทำความเข้าใจเข้ามา ใจที่มันเข้าสู่หัวใจของตน ทวนกระแสกลับเข้าไปที่ใจนั้น แล้วเกิดปัญญาจากภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากจิตนั้น เกิดจากจิตนั้นทำลายอวิชชาในปฏิสนธิในจิตดวงนั้น พอสำรอกคายมันออกมันหมดจรรยๆ มันเป็นความจริงในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาแสดงธรรมๆ อบรมบ่มเพาะ เอหิภิกขุ บวชให้ บวชให้แล้วก็อบรมสั่งสอนไง มีทิวภูมิมีความเห็นผิดก็ชักนำมาให้มันถูกต้อง

ถ้าภาวนาไปแล้ว ถ้าสิ่งใดที่มันอ่อนแอไป สิ่งใดที่มันไม่สมควรแก่การเป็นสัจจะความจริงก็พยายามส่งเสริมสิ่งนั้นไง สิ่งนั้นขึ้นมาแต่ละองค์ๆ แต่ละองค์เวลาสำเร็จมาเป็นพระอรหันต์มีความถนัดแตกต่างกัน ตั้งให้เอตทัคคะในทางถนัดแตกต่างกันไป แต่ความถนัดแตกต่างกันไป สิ่งที่มีมันจะถนัดแตกต่างกันไปมันต้องชำระกิเลสให้กิเลสนั้นสิ้นไปก่อน

เวลากิเลสสิ้นไปก่อนเห็นใหม่ โดยความแ่งอนในใจมันไม่มี มันจะไปแ่งอนทำไม เพราะความแ่งอนนั้นเป็นเรื่องของกิเลสใจ แล้วถ้ากิเลสมันตายไปแล้วมันจะมีอะไรมาแ่งมาองง มันไม่มีสิ่งใดเป็นหลุมพรางสิ่งใดที่หลอกลวงหัวใจดวงนั้น ถ้าหัวใจดวงนั้นมันพ้นไปแล้ว มันอึดเต็มในใจดวงนั้นอยู่แล้ว

พระอัญญาโกณฑัญญะเวลาเป็นพระอรหันต์ท่านไปอยู่ในป่าในเขา ไม่ได้สอนใครเลยๆ นี่ไง อยู่ที่วาสนาใจ แต่เวลาพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ ท่านสร้างอำนาจวาสนาของท่านมา เวลาสร้าง

อำนาจาสนาของท่านมานี้จะเป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวา ต้องสร้างอำนาจาสนา คือสร้างมา คือฝึกฝนพันธกรรมของจิต ทำให้จิตใจมันเข้มแข็ง จิตใจให้มันมีสติปัญญาที่สามารถจะทำงานอย่างนั้นได้

เวลามาเนี่ย เวลาจะมาบวชกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เนี่ย อัครสาวกเบื้องซ้าย เบื้องขวาเรามาแล้ว ยังไม่ทันสำเร็จเป็นพระอรหันต์นะ เวลาอบรมสั่งสอน สั่งสอนพระโมคคัลลานะ จนสิ้นกิเลสไป สั่งสอนพระสารีบุตรจนสิ้นกิเลสไป แล้วเวลาแต่งตั้งขึ้นมา แต่งตั้งให้เป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวา เป็นธรรมเสนาบดีเพื่อจรรโลงพระพุทธศาสนา

เนี่ย พระโมคคัลลานะมีฤทธิ์มีเดชขึ้นมา เพื่อปรับทัศนคติของผู้เห็นผิดๆ ความเห็นผิดมันเกิดจากใจดวงนี้ไง เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาความเห็นผิด ผิดในหัวใจของตน กิเลสตัดหาความทะยานอยากไถ่ ถ้ากิเลสตัดหาความทะยานอยาก คนที่มันมีกิเลสหนามันค่อยตามไป มันว่าสิ่งนั้นเป็นความจริง

เวลาครูบาอาจารย์ของเราไม่เป็นอย่างนั้น เวลาประพฤติปฏิบัติพยายามชวนชวน พยายามทำให้มันเป็นความจริงขึ้นมา ผู้ที่ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม สมควรแก่ธรรมฝึกหัดค้นคว้าการประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้มันเป็นจริงๆ ขึ้นมา เป็นจริงที่ไหน เป็นจริงมันเป็นจริงที่หัวใจ เป็นจริงที่มีสติสัมปชัญญะ

เราคนทำเอง เราเป็นคนพิสูจน์เอง มันจะเป็นจริงหรือไม่เป็นจริง เราค้นคว้าหาหัวใจของเราอยู่เนืองไถ่ แล้วมันเป็นจริงหรือเปล่านั้น มันเป็นเรื่องหรือมันเป็นจิต มันเป็นเรื่องหรือไม่เป็นเรื่องแล้วเวลาภาวนาไปแล้ว สงบแล้ว เวลาออกมาแล้วไม่มีอะไรดีขึ้นเลย มันไม่ใช่ มันต้องแสวงหาพยายามตรวจสอบ พยายามค้นคว้าว่าสิ่งที่มันไปขัดไปข้องมันเป็นเพราะอะไร

มันไปข้องเห็นไหม ทุกอย่างมันมีบวมและมีลบทั้งสิ้น สิ่งที่มีบวมมีลบ ถ้ามันมากเกินไปมันก็ไม่ดี ถ้ามันน้อยเกินไปมันก็จะเป็นเรื่องความจริงไม่ได้ สิ่งที่เราตรวจสอบแล้วตรวจสอบอีก ถึงเวลาแล้วเวลาลาพระโพธิสัตว์แล้วไถ่

เวลาจิตสงบแล้ว พอจิตสงบแล้วนะ เวลาตำรับตำราก็มี เวลาท่านมีหลวงปู่เสาร์คอยชักนำขึ้นมา เวลามันเป็นความจริงขึ้นมาะ มันพิจารณากายของมันโดยเห็นตามสัจจะความจริงของมัน

การพิจารณากายๆ เขาใช้จิตพิจารณาในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ จิตสงบแล้วถ้าเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง ความเห็นอันนั้นมันเห็นกิเลส เห็นกิเลสเพราะอะไร เพราะมันสั้นไหวไปถึงกิเลสไง

แต่ในการประพฤติปฏิบัติในสำนักปฏิบัติทุกๆ ไป ในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ มันนึก มันคิด มันปรุง มันแต่งได้ทั้งสิ้น มันเป็นไปได้ทั้งนั้นแหละ ถ้ามันนึก มันแต่ง มันปรุงขึ้นมาแล้ว มันก็เหมือนอยู่ที่อุคมิภาวะของใจ ทำแล้วได้ประโยชน์หรือไม่ได้ประโยชน์

ถ้าคำว่า ได้ประโยชน์ขึ้นมา คนเรามันทุกข์มันยาก โดยธรรมชาติของเรา **ชาติปิ ทุกขา** การเกิดเป็นทุกข์อย่างยิ่ง เวลาเกิดเป็นทุกข์อย่างยิ่งแล้ว เราเกิดแล้ว เราต้องมีหน้าที่การงานของเรา เราก็พยายามทำหน้าที่การงานของเรา ทำแล้วประสบความสำเร็จหรือไม่ประสบความสำเร็จ มันจะให้ผลเป็นทุกข์อีกชั้นหนึ่ง เพราะมันไม่สมหวังไม่สมความปรารถนาของเรา มันน้อยเนื้อต่ำใจ

แต่ถ้าเรามีสติปัญญา เราใช้สติ พยายามฝึกหัดหัวใจของตน ถ้ามันฉลาดขึ้นๆ ใจความน้อยเนื้อต่ำใจมันก็เห็นเป็นไปตามกรรม สัตว์โลกเป็นไปตามกรรม **กम्मพณฺณํ กम्मปฏิสฺสโร** กรรมเป็นเผ่าพันธุ์ กรรมเป็นแดนเกิด กรรมเป็นที่พึ่งอาศัย การกระทำนั้น แล้วกรรมเก่า กรรมใหม่ มันสืบเนื่องกันมา

ถ้ามันมีสติปัญญามันใคร่ครวญแล้ว ความทุกข์นั้นมันก็ไม่เข้ามาเผาจนจนกินไปนัก แล้วเวลาธรรมสัจจะความจริงเป็นความจริงขึ้นมา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านสอนให้ทำความสงบใจเข้ามาก่อน ถ้าใจสงบระงับขึ้นมาเนี่ย ความว่าทำความสงบใจเข้ามาก่อน แล้วใจมันจะสงบหรือไม่

โดยธรรมชาติของกิเลสมันยุมันแห่ตลอดเวลา คนเราทุกข์ ทุกข์เพราะความคิด ความรู้สึก นึกคิดของเราเนี่ยมันคิดขึ้นมาแล้วมันทำลายตัวเราทั้งสิ้น เพราะอะไร เพราะมันคิดด้วยกิเลสไง ถ้าคนที่

ศรัทธาจริตถ้าเห็นคุณค่า ส่วนใหญ่คนเกิดมา เกิดมาเป็นชาวพุทธ ชาวพุทธก็ชาวพุทธที่ทะเบียนบ้าน แล้วเวลาไปวัดไปวาาก็ไปขอลาภขอหวย ลาภที่ไม่ควรได้

เวลาเป็นชาวพุทธ ชาวพุทธเห็นไหม คุณิ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านแท้จริง เวลาท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นมาท่านก็ชวนชวายเป็นชีวิตของท่านแลงมา เวลาเอาชีวิตของท่านแลงมาแล้ว ท่านประสบความสำเร็จของท่าน ท่านปฏิบัติแล้วเห็นไหม สิ่งใดที่ไม่เข้าใจ สิ่งใดที่ว่าพันยุคพันสมัย ท่านก็ใช้ความสามารถของท่าน

เวลาท่านสิ้นกิเลส พอสิ้นกิเลสไปเห็นไหม มีพระอรหันต์สมัยพุทธกาลสมัยต่างๆ มาอำนวยการ มาชี้แนวทาง มาให้เห็นข้อปฏิบัติขึ้นมา นี่มันเป็นการสืบทอด สืบทอดจากธรรม ธรรมกับธรรม มันเข้าถึงกัน เพราะมันเป็นความจริงเหมือนกัน

ถ้าความจริงเข้าสู่กับความจริงใจ ไม่ใช่ความจอมปลอม ความจอมปลอมแล้วแต่คิด แล้วแต่จินตนาการ แล้วแต่ความเห็นของตนว่าปฏิญาณจะความเห็นของตนนี่มันถูกต้อง คนที่ไม่เห็นเหมือนเราคนนั้นเป็นคนโง่ คนนั้นเป็นคนที่ไม่มีความฉลาด นี่ไปเพ่งโทษแต่คนอื่นใจ แต่ตัวเองก็ทำด้วยปฏิญาณของตน ไม่เป็นความจริงสักอัน

แต่ถ้าเป็นความจริงๆ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านทำของท่านเป็นความจริงของท่านขึ้นมา เป็นประโยชน์กับตัวท่านก่อน เป็นประโยชน์กับตัวท่านเพราะอะไร เพราะคนเกิดมามีกิเลส คำว่า i มีกิเลส กิเลสคือพญามาร พญามารมันทั้งหลอกทั้งล่อ ทั้งเหยียบทั้งย่ำ ทั้งทำลาย มันทำลายทั้งสิ้น มันอาศัยหัวใจของสัตว์โลกอยู่นะ แล้วมันไม่เกรงใจเลย มันทำแต่ให้ดวงใจนั้นมีความทุกข์ ความทุกข์ทั้งนั้น

แล้วเวลาเป็นความทุกข์นะ มันเป็นผลของวิญญูะใจ มันเป็นเรื่องธรรมชาติใจ จิตที่มันเวียนว่ายตายเกิดในวิญญูะใจ มันมีเวรมีกรรมมากน้อยขนาดไหนก็แล้วแต่ คนที่สร้างเวรสร้างกรรมขึ้นมาไป กว้านเอาแต่บาปมาใส่หัวใจของตน มันก็เกิดแต่ผลของกรรม เวลามันคิดถึงสิ่งใดแล้วมันเหยียบ มันย่ำ มันทำลายทั้งสิ้น

คนเรามันมีกิเลสบีบคั้นในหัวใจอยู่แล้ว ถ้าคนมีกิเลสบีบคั้นในหัวใจ นี่ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ แต่ถ้าเกิดในวิภวภูมิล้วนแล้วมันไม่มีอำนาจาสนา มันก็จะแสวงหาความสุขในชีวิตนี้ แสวงหาความสุขในชีวิตว่าสิ่งนั้นเป็นความสุขๆ นั่นเพราะทัศนคติมันมองอย่างนั้น

แต่คนที่มีอำนาจาสนานะ ทุกคนก็มีสิทธิเสรีภาพเสมอกัน ทุกคนก็ทำอย่างนั้นได้ทั้งสิ้น แล้วทุกคนมันก็จะตายไปโดยไม่มีสิ่งใดเป็นขึ้นเป็นอันกับชีวิตนี้ แล้วถ้ามันจะตายไปโดยไม่มีสิ่งใดเป็นขึ้นเป็นอันขึ้นมา นี่ เขาก็มีสติมีปัญญาแสวงหาความจริง

ถ้าแสวงหาความจริง ความจริงมันกลับเป็นนามธรรม ความจริงมันกลับเป็นความรู้สึกในใจ ความรู้สึกๆ ใจ จิตแก่จิต เอาอย่างอื่นไปแก้ไม่ได้ สิ่งทีเห็นใหม่ เวลาทางโลกเขาติดสินบนๆ เขาเอาแต่ผลประโยชน์ไป ไปเพื่อแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ของเขา แต่อันนี้เราจะซื่อสัตย์กับใจของเราไป เราจะมีการกระทำของเราไป

ถ้าเรามีการกระทำของเรา ถ้ามันเป็นความจริง หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านวางข้อวัตรปฏิบัติไว้ให้เป็นเครื่องอยู่ของใจๆ ถ้าเป็นเครื่องอยู่ของใจนะ เราประพฤติปฏิบัติให้ใจมันเกาะเกี่ยวไว้ แล้วเวลามันทำด้วยความศรัทธาความเชื่อมั่นมีความสุข มีความสุขเพราะอะไร เพราะเราเคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเราประพฤติตามข้อวัตรปฏิบัติ เราก็ทำบุญขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป

ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรา ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรา

ข้อวัตรปฏิบัติมันมีอยู่แล้ว แต่เพราะว่าสังคมปล่อยปละละเลย ทำให้เสื่อมลงไป แต่เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านกลับมาฟื้นฟู ฟื้นฟูเพราะท่านต้องการสร้างธรรมทายาท สร้างธรรมทายาทจะเอาอะไรไปสร้าง? ไม่มีแนวทางในการปฏิบัติจะเอาอะไรไปสร้าง?

ท่านจะสร้างธรรมทายาท เพราะท่านได้ประพฤติปฏิบัติจนถึงที่สุดแห่งทุกข์ ท่านมีวิมุตติสุขในใจแน่นอน ท่านมีคุณธรรมในใจ ท่านมีธรรมเหนือโลกในใจของท่าน พ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์

แต่ที่การชวนชวน การกระทำของท่านทำด้วยความเป็นธรรม ทำโดยการสร้างธรรมทายาท ทำโดยการเห็นคุณกับธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะเราเกิดในธรรมๆ ใจ ไม่มีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ไม่มีแก้วสารพัดนึก เราจะปฏิบัติอย่างไร

ขณะที่การปฏิบัติมันมีอยู่แล้ว มันยังลุ่มลึกคลุกคลานขนาดนั้น แต่ด้วยอำนาจวาสนาของท่าน ท่านก็บุกเบิกมาจนที่สุดแห่งทุกซิปไปได้ พอถึงที่สุดแห่งทุกซิปไปได้นี้วางธรรมและวินัยนี้ไว้ วางข้อวัตรปฏิบัติต่อเนื่องกันมา เรามีข้อวัตรปฏิบัติต่อเนื่อง เราก็ทำเพื่อเป็นเครื่องอยู่ๆ ของใจ ถ้าเครื่องอยู่ของใจ พอเครื่องอยู่ของใจ ใจมันก็สร้างวุฒิภาวะของมันมากขึ้น

ถ้าสร้างวุฒิภาวะมามากขึ้น จากเครื่องอยู่ของใจมันก็มาอยู่คำบริการธรรม คำบริการธรรมมันเป็นนามธรรมแล้วเข้ามาสู่ใจ ถ้าเข้ามาสู่ใจแล้ว เวลาคำบริการธรรม ขณิกสมาธิ อุปะการสมาธิ อัปปนาสมาธิ มันเป็นไปไม่ได้หรือไม่ได้ ถ้ามันเป็นไปได้มันก็มีความสุข ความสงบ ความระงับชั่วคราว

เริ่มต้นจากความเป็นอยู่โดยชีวิตประจำวัน เราก็อยู่กับข้อวัตร ข้อวัตรเป็นเครื่องอยู่ให้หัวใจมันอยู่ที่นี้ อย่าให้มันคิดไปนอกเรื่อง เวลาจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันก็มีคำบริการธรรม หายใจเข้านี่ก็พุท หายใจออกนี่ เพื่อมีนวัตรธรรม มีการกระทำ

ใจไม่มีการกระทำมันจะสงบเข้ามาได้อย่างไร เพราะกิเลสตัดหาความทะยานอยากมันขยับดับตลอด ความคิดโดยกิเลส ความคิดโดยสามัญสำนึกมันขยับดับตลอด

แต่พอเราใช้คำบริการธรรม สิ่งของมันจะขยับดับมันเป็นพุทธานุสติ กลับว่าเราใกล้ชิดองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับหัวใจเราจะเป็นอันเดียวกัน ถ้าเราพุทโธ จนพุทโธไม่ได้ พุทโธไม่ได้ๆ ตัวมันเองเป็นพุทโธเสียเอง

เวลาจิตมันสงบระงับขึ้นมาแล้ว ถ้าจิตสงบระงับแล้วนุ่มไปๆ ฝึกหัดใช้ปัญญาๆ สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ แต่ไม่มีสมาธิมันจะเกิดภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากจิต จิตที่เป็นปัจจุบันธรรม ปัจจุบันเป็นภาวนามยปัญญาเกิดมาไม่ได้

นี่ไง มันเป็นชั้นเป็นตอนเข้ามา ถ้าเป็นชั้นเป็นตอนเข้ามา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านถึงสอนให้ทำสมาธิ ทำสมาธิก่อน สมาธิแกก็เลสไม่ได้ แต่คนที่เป็นปุ่กษณคนหนา เวลากิเลสมันฟุ้งมันชาน เวลากิเลสมันครอบงำ ความคิดมันทำลายตัวเอง มันมีแต่ความทุกข์ ความทุกข์ทั้งนั้น

เวลามันใช้คำบริการรรม หายใจเข้านี่ก็พุท หายใจออกโธ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ มันจะพ้นจากความคิดที่มันเคยคิดทุกข์คิดยาก ให้มันอยู่กับพุทโธชะ เวลามันคิดมันทุกข์ยากให้มันอยู่กับปัญญาอบรมสมาธิชะ เวลามันปล่อยวางอย่างนั้น ปล่อยวางจากความรู้สึกนึกคิดที่มันขับเคลื่อนออกมา มันก็มาอยู่กับพุทโธ พุทโธจนพุทโธไม่ได้ มันก็เป็นตัวของมันเอง

จากข้อวัตรปฏิบัตินะ จากที่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านวางแนวทางปฏิบัติไว้ ให้ทำความสงบใจเข้ามาก่อน พอใจสงบระงับเข้ามา เต็ยวก็เจริญแล้วเสื่อมๆ ก็ฝึกหัดๆ ให้มันคงขึ้นมา พอมันคงขึ้นมาๆ มันคงขึ้นมา สมาธิแกก็เลสไม่ได้ แต่มีสมาธิแล้วฝึกหัดใช้ปัญญาๆ นี่วิปัสสนาอ่อนๆ มันเกิดตรงนี้ เวลาใจสงบแล้วมันใช้ปัญญาของมัน ใช้ปัญญาโดยยังไม่เห็นสติปัญญา ๔

แต่เวลาถ้ามันสงบแล้วมันเห็นสติปัญญา ๔ นะ มันสะเทือนหัวใจ การสะเทือนหัวใจนี้มันเห็นเลยแหละ อ้อ! อันนี้กิเลส กิเลสรูปร่างหน้าตาเป็นอย่างไร ถ้าคนเห็นกาย โอ๊ะ! มันสะเทือนหัวใจเลย ถ้าคนจับเวทนาได้ เวทนา เวทนาจึงคืออาการของใจ อาการที่เกิดขึ้นจากใจ นี่ไง ปัญญาเกิดจากจิตๆ พิจารณากาย พิจารณาเวทนา พิจารณาจิต พิจารณาธรรม เวลาธรรมารมณๆ ธรรมที่เกิดขึ้น

มันไม่ใช่ว่าเหยียดอย่างแล้วจะรู้ไปหมด ใช้ความคิดปกตินี้เรารู้ธรรมๆ มันเป็นไปไม่ได้หรอก นี่ที่โลกก็ปัญหาๆ ก็โลกๆ คิดโดยสามัญสำนึก คิดโดยโลกไง

นี่ไง สอุปาทิเสสนิพพาน นี่ชั้นธ ชั้นธที่มันเป็นชั้นธมาร ปุ่กษณคนหนามนุษย์นี้ความคิดเป็นมาร แต่พระอรหันต์นะ ภารา หเว ปญจกษณธา เป็นภาระหน้าที่ไม่มีมาร พระอรหันต์ไม่มีมาร ความคิดไม่ใช่มาร และไม่มีการด้วย

แต่ปุณฺชนคนหานี้ความคิดเป็นมาร เพราะความคิดปนกิเลส กิเลสมันครอบงำมา มันถึงเป็นมารไง ฉะนั้น เวลาถ้าจิตมันสงบแล้ว ถ้ามันจับ จับต้องมันเห็นได้ มันเห็นมารไง เพราะมันจับได้ มันสะท้อนกิเลสไง

บอก กิเลสตัวมันเป็นอย่างไร ไปจับมันได้อย่างไร มันเป็นนามธรรม จับกิเลสไม่ได้ จับกิเลสไม่ได้ก็ไม่เคยเห็นกิเลส จับกิเลสไม่ได้ก็เริ่มต้น ท่ามกลาง ที่สุดไม่ได้ ถ้าจับกิเลสไม่ได้ เพราะไม่เห็นกิเลส ไม่จับกิเลส ไม่รู้จักกิเลส

แต่เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านสอนเป็นข้อเท็จจริง เพราะท่านเป็นพระอรหันต์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดาเป็นพระอรหันต์ ครูบาอาจารย์นี้พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ฝึกสอนมาเองเป็นพระอรหันต์ พระอรหันต์กับพระอรหันต์ เข้าใจกันหมด เข้าใจกันได้ แล้วรุ่มเย็นเป็นสุข

เราจะไม่ทำความชั่วใดๆ ทั้งสิ้น เราจะทำความงามความดี เราจะทำจิตใจให้ผ่องแผ้ว นี้อุดมการณ์ของพระอรหันต์ ไม่มีไปเบียดเบียน ไม่มีทำลายใครทั้งสิ้น เป็นประโยชน์ทั้งหมด

แต่เรายังทำไม่ถึงไง แต่ถ้าเราทำถึงของเรา เราจะรู้จะเห็นของเราขึ้นไป เวลาถ้ามันจับได้ นี่ไงแนวทางสติปัญญา ๔ ในวงกรรมฐานเขาเริ่มต้นตั้งแต่ตรงนี้ เริ่มต้นตั้งแต่ทำสมาธิ

สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ สมาธิแก้กิเลสไม่ได้! แต่ถ้าไม่มีสมาธิจะไม่มีทางได้เห็นแนวทางสติปัญญา ๔ โดยข้อเท็จจริง

ไอ้ที่ทำกันนั้นพร้าเพื่อทั้งนั้น เป็นโรค เป็นไข้สูง จนเพื่อ ละเมอ ไข้ขึ้นสูง นี่เป็นการบ่นเพื่อกันไป ไม่มีอะไรเป็นจริงเลย แต่แนวทางสติปัญญา ๔ ลูบๆ คลำๆ พอเป็นพิธี ทำเป็นพอเป็นพิธี พิธีในพระพุทธศาสนาว่าพระพุทธศาสนาสอนเรื่องปริยัติ ปฏิบัติ ก็ปฏิบัติกัน ปฏิบัติกันพอเป็นพิธี

วันนี้สำคัญทางพระพุทธศาสนา พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ทั้งสิ้น แล้วสังคมพระอรหันต์ พระอรหันต์ด้วยกันมันจะมีการขัดการแย้งเป็นไปไม่ได้หรอก ไม่มี ไม่มี เพราะอะไร

เพราะว่าวิมุติสุขๆ ความสุขมันแน่นนอนอยู่แล้ว เวลาพระอรหันต์ที่ได้แย้งกันเรื่องตามความ
ถนัดใจ ตกลงแล้วไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยกัน นี่เอตทัคคะ ๘๐ อย่าง นั้นนะมาที่
หลัง สิ่งที่สำคัญที่สุดอัสวัภยญาณ อรหัตมรรคทำลายกิเลสตัดหาความทะยานอยาก ทำลาย
อวิชชา นั้นเป็นอรหัตผล มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ อันนั้นสำคัญที่สุด สิ่งที่สำคัญที่สุดคือมรรค ๔ ผล
๔ อันนี้สำคัญที่สุด

สิ่งที่รู้ที่เห็นมันตามมาที่หลัง นี่เอตทัคคะที่มีความชำนาญต่างๆ เป็นความชำนาญจากการเวียน
ว่ายตายเกิดในวัฏฏะแล้วได้สร้างบุญสร้างกรรมมาแตกต่างกัน

สสารในโลกนี้แร่ธาตุที่แตกต่างกัน สายแร่ เวลาเขาไปเจอสายแร่ทองคำ ไปเจอเหมืองถ่าน
หิน สายแร่มันมาแตกต่างกัน มันมีคุณค่าแตกต่างกัน มันใช้ผลประโยชน์นี้ได้แตกต่างกัน แต่มันเป็นธาตุ
ธาตุดินประจำโลก

นี่ไง ก็พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานหัวใจใจ หัวใจเวลาประพุดติปฏิบัติขึ้นมามันเป็นสัจจะเป็น
ความจริงอันนี้ไง ถ้าเป็นสัจจะเป็นความจริงอันนี้ เวลาผู้ที่ประพุดติปฏิบัติตามความเป็นจริงเป็นมรรค
เป็นผลขึ้นมา มันมีเหตุมีผลขึ้นมาไง

นี่ไง สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ ไม่มีสมาธิ จะไม่มีสมาธิไม่มีตัวตนของเรา ไม่มีจิตของเราจะไป
ภาวนาอะไรกัน จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะไม่มีใครรู้ใครเห็นมัน

เวลาทำสมาธิขึ้นมาได้ อ้อ! แล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนาได้หรือไม่ได้ นี่อยู่ที่วาสนา

คำว่า iอยู่ที่วาสนา คือว่าได้สร้างบุญสร้างกรรมมานานแค่ไหน ถ้ามันได้สร้างบุญสร้าง
กรรมมานานแค่ไหน มันมีสติมีปัญญา มีความเฉลียวใจ มีประเด็นให้ค้นคว้าจนได้ พอค้นคว้าจนได้
พอเห็นสติปัญญา ๔ ตามความเป็นจริง เอ้อเฮ้อ! นั่นละ ยกขึ้นสู่วิปัสสนา

ถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนานะ ในแนวทางประพุดติปฏิบัติมันยังต้องไปอีกมากมายมหาศาลเลย
มันถึงจะเป็นมรรค ๔ ผล ๔ จนถึงที่สุด จนเป็นพระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ มาเฝ้าองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าใจ

แต่มีแนวทางปฏิบัติที่ลุ่มลึกคลุกคลาน มีแนวทางปฏิบัติที่มีความเห็นของตนเป็นใหญ่ใจ นี้จึงสมาธิหลับตา สมาธิลืมตาใจ หลับตาลืมตา แค่สมาธิยังหลับตาลืมตาได้อย่างไร นี่ถ้ามันหลับตาลืมตา พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ ไม่พูดอย่างนี้หรอก เพราะสมาธิเป็นบาทเป็นฐาน สมาธิโดยสามัญสำนึกของคน

เวลาคนเกิดมาเห็นใหม่ คนที่มีอำนาจวาสนาเกิดมา เกิดมาแล้วมีอวัยวะ ๓๒ ประการสมบูรณ์ เป็นมนุษย์โดยปกติ เวลาคนเกิดมานะ เป็นพิกลพิการก็มี คนเกิดมา เด็กเกิดมาเห็นใหม่ กว่าจะรู้ได้ว่านี่เป็นเด็กพิเศษ หมอมีการรักษา เวลาเป็นเด็กขึ้นมา สมาธิสั้น สมาธิยาว สมาธิสั้นเห็นใหม่ เด็กสมาธิสั้น เขามีทางรักษา

เราเกิดมาเห็นใหม่ เกิดมาจิตเป็นผิดปกติ จิตผิดปกติเห็นใหม่ ในปัจจุบันนี้โลกเจริญขึ้น ทาง การแพทย์เจริญขึ้น ทางจิตบำบัดเขามีก่อน ถ้าจิตบำบัดของเขา เขาก็บำบัดของเขา แล้วจิตบำบัดขึ้นมา ทางการแพทย์ทางวิชาการเขารู้เลยว่านี่โรคอะไร ซึมเศร้า ซึมเศร้ามากน้อยขนาดไหน เวลาซึมเศร้าขึ้นมา คนที่ซึมเศร้าขึ้นมา เขาก็หายของเขา หมอรักษาของเขา แล้วบางคนเป็นซึมเศร้ามา ๒๐ ๓๐ ปี บางคนเป็นซึมเศร้าแล้วหายได้แล้ว เพราะอะไร เพราะว่ารักษาทางการแพทย์ไป

เวลาคนที่เจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมาแล้ว เราเกิดมา เรามีกิเลสตัณหาความทะยานอยากในใจของเรา เราก็อยากมีธรรมโอสธเพื่อรักษาหัวใจของเรา ถ้ามีธรรมโอสธรักษาใจเรานะ ถ้าใจเรามีอำนาจวาสนาขึ้นมา ก็ประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริง

ศีล สมาธิ ปัญญา มรรค ๔ ผล ๔ การปฏิบัติขึ้นมาด้วยความเป็นจริง แล้วเวลาครูที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มีธรรมโอสธ เวลาธรรมโอสธ ธรรมโอสธคือเจ็บไข้ได้ป่วยแล้วใช้คุณธรรม ใช้สมาธิ บำบัดเยอะเยอะไป นั่นอันนั้นเป็นกรณีพิเศษ ไม่ใช่ोरิสัจ เวลาจิตมันผิดปกติไป

ถ้าจิตปกติขึ้นมาเห็นใหม่ คนเราจิตของเรา จิตของคน เห็นใหม่ คำว่า เม้ออำนาจวาสนามาก น้อยแค่ไหน ความมากน้อยแค่ไหนมันก็มีจุดยืนใจ แต่คนที่โลเล คนที่อ่อนแอ มันก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง

นะ คนที่โลเล คนที่อ่อนแอทำอะไรก็ไม่ประสบความสำเร็จ เพราะมันวิตกกังวล มันทำอะไรไม่ได้ ทั้งสิ้น

เวลาเด็กที่มีการศึกษาเห็นใหม่ นักกีฬา นักกีฬาต่างๆ เขาต้องมีสมาธิ สมาธินี้ปุ่ชุนก็มีสมาธิ คนเราก็มีสมาธิ แต่สมาธิของปุ่ชุนไง ปุ่ชุนคนหนา

เวลาในหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านสอนเห็นใหม่ ปุ่ชุน เวลาปุ่ชุนแล้วเราพยายามหายใจเข้าลึกๆ หายใจออกโธ พยายามทำขึ้นมาเป็นกัลยาณชน พอกัลยาณชนขึ้นมาแล้วเวลากลับขึ้นสู่ โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล เป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป ถ้าสติที่มันเป็นบาทเป็นฐาน ถ้ามีสตินะ ถ้ามีสติ มีสมาธิเป็นบาทเป็นฐาน

แต่ไอ้พวกที่ขาดตกบกพร่อง ทางกายแพทย์เขาวิเคราะห์วิจัยได้ โรคหลงตัวเอง ความหลงตัวเอง หลงว่าตัวเองยิ่งใหญ่ หลงว่า คำว่า เหลง คำว่าหลงนี้มันไม่มีสติสัมปชัญญะรู้เท่าทันจิตของตน โรคมันกำเริบ ยกตัวเองให้สูงขึ้น แล้วจะคบคนที่สูงกว่า คบสังคมที่ต่างคนต่างยกย่องกันไป โรคหลงตัวเอง หลงจนเป็นว่าวเชือกขาด หลงจนจับต้นชนปลายไม่ได้ แต่อำงธรรมนะ เอาธรรมะมาเปิด แล้วก็ว่านี่ธรรมะว่าอย่างนั้นๆ นะ ก็มันหลงในตัวมันเองแล้ว แล้วธรรมะของพระพุทธเจ้าเป็นอย่างนั้นหรือ แต่เขาว่าธรรมะของพระพุทธเจ้าชัดเจนๆ

ทางปริยัตินะ เวลาเขาประชุมวันวิสาขบูชา องค์การพระพุทธศาสนา พระในโลกเขามาประชุมกัน นั้นทางวิชาการทั้งสิ้น ทางวิชาการเขาก็มีของเขาอยู่แล้ว

แล้วเวลาว่าพระปฏิบัติๆ ปฏิบัติตรงไหน เวลาปฏิบัติขึ้นมาเห็นใหม่ ดุสิ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นครูบาอาจารย์ของเรา เวลาปฏิบัติทำความสงบเข้ามาก่อน พอใจสงบระงับแล้วเห็นใหม่ ใจมันสงบแล้วเจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญไง มีอำนาจวาสนาหรือไม่ วางรากฐานของใจ

เวลามันเป็นปกติ จิตปกติเรานี้มันก็ไม่ทุกข์ไม่ยากใช้ไหม เวลาจิตถ้ามีกิเลสครอบงำมันก็เป็นเรื่องหนึ่ง เวลามันป่วยไข้ เวลาป่วยไข้ทางโลกเขาก็รักษา รักษากันในทางการแพทย์

แต่ในพระพุทธศาสนา เราเกิดเป็นชาวพุทธ เราเกิดมาพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาเห็นใหม่ สิ่งที่ว่าเป็นที่พึ่งที่พาอาศัยของเรามาหาศาล เวลาคนตกทุกข์ได้ยากขึ้นมา ก็อาศัยวัดเป็นที่พึ่งพาอาศัย เวลาคนที่เจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา เวลาพระที่เขาบวชมาแล้วเขาจะเป็นหมอยา เขาจะเป็นหมอรักษาคนไข้ นั่นก็เป็นอำนาจวาสนาของเขา นั่นเป็นเรื่องของโลก เป็นเรื่องของการสงเคราะห์

แต่ถ้ามันเป็นสัจจะเป็นความจริง วงกรรมฐานขึ้นมา เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาอาจจะมีการผิดพลาด เห็นสิ่งใดแล้วตกใจ เห็นสิ่งใดแล้วขาดสติ มันจะเจ็บไข้ได้ป่วยได้ เขาพยายามฟื้นฟูณะ การฟื้นฟูเวลาเป็นจิตบำบัด เขาฟื้นฟูมาให้เป็นปกติ ถ้าจิตใจของเรา เราควบคุมไม่ได้ เราควบคุมสติไม่ได้ เราควบคุมความคิดไม่ได้ ถ้าเราควบคุมไม่ได้ต่างๆ เนี่ย นี่ผิดปกติ

แต่ถ้าโดยคนเป็นปกติเห็นใหม่ เราก็ควบคุมความคิดของเราไม่ได้ เวลาควบคุมความคิดของเราไม่ได้เพราะอะไร เพราะเราไม่ได้ฝึกหัด ถ้าเราฝึกหัด ฝึกหัดของเรา เริ่มต้นตั้งสติไว้ ตั้งสติมันก็พยายามจะรู้เท่าทันความคิดของตน เวลาคิดสิ่งใดสติมันเท่าทันแล้วมันก็ดับความคิดนั้นได้ เวลามันดับความคิดนี้ถ้ามันเป็นปกติ

แต่ถ้ามันไม่ปกติ เราใช้ความคิดของเรา เราดับความคิดไม่ได้ พอเราดับความคิดไม่ได้นี่เวลาจิตมันไม่ปกติ มันดับความคิดไม่ได้ มันก็คิดของมันต่อเนื่องไป พอคิดต่อเนื่องไป อู้! เนี่ยวิปัสสนาๆ วิปัสสนาอะไร เพราะมันไม่ปกติ นี่ไง เวลาสมาธิจิตบำบัด เวลาทำสมาธิๆ คือบำบัดความผิดปกติของใจ แล้วถ้ามันสมาธิบำบัดนะ

แต่เวลาในพระพุทธศาสนาไม่ได้สอนเรื่องสมาธิ ในพระพุทธศาสนาสอนเรื่องสังขารมทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ ที่เราทุกข์เรายากกันอยู่นี้มันมีที่มาที่ไป มันมีเหตุของมัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนเห็นใหม่ สอน สอนให้ไปดับที่เหตุของทุกข์

ทุกข์ ทุกข์มันเป็นวิบาก ผลเกิดจากการหลงผิด เกิดจากการคิดผิด เกิดจากการเห็นผิด เกิดจากการต้องการปรารถนาสิ่งที่เราชอบใจ เราอยากได้แล้วไม่ได้ตามใจอยาก

เหตุ เหตุให้เกิดทุกข์ๆ เวลาเหตุให้เกิดทุกข์เห็นใหม่ ถ้าผู้ที่ประพฤติปฏิบัติพอจิตสงบแล้วนี้ ถ้ามันจับของมันได้ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ มันจับทุกข์ได้ มันจับกาย จับเวทนา จับจิต จับธรรมได้ มันวิปัสสนา มันจะสาวไปหาเหตุให้เกิดทุกข์

ถ้าสาวไปหาเหตุให้เกิดทุกข์ ถ้ามันดับที่เหตุนั้น ทุกข์อยู่ไหน ถ้าเหตุมันไม่มี เหตุมันไม่มีทุกข์จะเกิดมาจากไหน ถ้าเหตุมันไม่มี แต่ทั้งทุกข์ก็ไม่รู้จัก เหตุก็ไม่รู้จัก เพราะจิตมันไม่ปกติ แล้วมันก็จินตนาการธรรมะไปไง เอาตำรามากางกัน ใ้มันมันปริยัติล้วนๆ แล้วอ้างว่าเป็นนักปฏิบัติ ปฏิบัติยิ่งใหญ่ แต่ในทางการวินิจฉัยในทางการแพทย์นะ นี้โรคหลงตัวเอง แล้วถ้าโรคหลงตัวเอง หลงตัวเอง แล้วนี่ทางตำราแล้วก็วิเคราะห์วิจัย มันไม่ใช่

ในวงการปฏิบัติ ศึกษาเป็นปริยัติ ศึกษา ก็คือการศึกษา ศึกษาจบแล้ววางไว้นั้น เราต้องปฏิบัติให้รู้ขึ้นมาจากใจของเรา ให้มันเป็นความจริงขึ้นมา ศิล สมาธิ ปัญญา เป็นอย่างไร นี่ไง เวลาจิตเป็นสมาธิ สมาธินี้ เวลาเป็นสมาธิแล้วมันมีหลับตาสลึมตาหรือไม่ ถ้ายังสมาธิหลับตาสลึมตาอยู่ สมาธิอะไร มันหลับตามันลึมตา สมาธิก็เป็นสมาธิสิ หลับตาสลึมตาก็เป็นการหลับตาสลึมตามาเกี่ยวอะไรกับสมาธิ ไม่เกี่ยวเลย

แต่เวลาหลงปุ่เสาร์ หลงปุ่มันท่านสอน ครูบาอาจารย์ของเราสอนไง ทำสมาธินะ แล้วเวลาฝึกหัดใช้ปัญญาๆ ใจ สมาธิจับ ปัญญาตัด ปัญญามันเป็นปัญญา มันไม่ใช่สมาธิ สมาธิเป็นปัญญาไปไม่ได้ ถ้าสมาธิเป็นปัญญาไป หลงตาท่านพูดเลย เราไม่ติดสมาธิ ๕ ปี ถ้าสมาธิเป็นปัญญาไง

นี่บอก สมาธิลึมตามันเป็นปัญญาไปเลย ปัญหาอะไร ปัญหามาจากไหน นี้โรคหลงตัวเอง โรคหลงตัวเองหลงจนไม่รู้ว่ที่มาที่ไปมันเป็นอย่างใด ที่เกิดที่ดับมันดับอย่างไร มันเกิดขึ้นแล้วตั้งอยู่ แล้วดับไปอย่างไร

ไม่มี ไม่เห็นตามความเป็นจริง พอไม่มีไม่เห็นขึ้นมา มันก็เลยกลายเป็นโรคหลงตัวเอง หลงตัวเองตอนนี้ให้ค่าใหญ่เลย ให้คะแนน ยกคุณค่าของตัวเองสูงส่ง ยกคุณค่าแล้วเหยียบย่ำคนไปทั่วเหยียบย่ำ เหยียบย่ำมันไร้สาระไง เพราะมันเป็นโรคหลับตาสลึมตา

แต่ความเป็นจริงของครูบาอาจารย์เราไม่มี เวลาทำความสงบของใจเข้ามา หลับตาก็ทำได้ ลืมตาก็ทำได้ แล้วมันทำขึ้นมาทั้งหลับตาทั้งลืมตามีทั้งถูกและผิด หลับตาที่ภาวนาแล้วมันไม่สงบเข้ามา ก็มากมายมหาศาล ลืมตาที่มันไม่ได้สิ่งใดเลยก็มากมาย

สิ่งที่มากมายเห็นไหม ผู้ที่จะประพฤติปฏิบัติธรรมตามความเป็นจริง เขาก็ต้องดูแลรักษาใจของตน รักษา ใจเป็นนามธรรมใจ ใจอยู่ที่ไหน เวลาหัวใจใจ เวียนว้ายตายเกิดในวัฏฏะ เวลาเกิดมาในครรภ์ ในไข่ ในน้ำคร่ำ ในโอปปาติกะ เกิดอย่างไร

เกิดเพราะไม่รู้ถึงได้เกิด ถ้ารู้เกิดได้อย่างไร เกิดเพราะความไม่รู้นั่นแหละ เกิดมาแล้วก็ยังไม่รู้อีก จนกว่าคนจะเลี้ยงดูพุ่มพักขึ้นมาจนโตขึ้นมา ถึงจะรู้ว่าวันเกิดว่าเป็นเรา แล้ววันเกิดเป็นเราก็จับต้นชนปลายไม่ถูกอีก

แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านประพฤติปฏิบัติ เวลาหลวงปู่มันท่านจะสังเกต สังเกตว่าเขามีอำนาจวาสนาหรือไม่ ถ้าไม่มีอำนาจวาสนาแค่ให้หัดทำ เราให้เด็กมาหัดทำงาน ถ้ามันทำได้มันขยันขันแข็งแล้วมันทำต่อเนื่องไป มันก็จะเป็นผลงานของมัน เด็กบางคนทำไม่ได้ก็คือทำไม่ได้ ถ้าทำไม่ได้มันจะลงโทษรุนแรงเกินไปก็ฆ่าให้ตายเปล่า เพราะอะไร เพราะเขาทำของเขาไม่ได้

นี่ก็เหมือนกัน จิตของคน จิตของคนที่จะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันอยู่ที่อำนาจวาสนาของคน ถ้ามีอำนาจวาสนาของคนนะ ถ้าทำแล้วมันเป็นไปได้ แล้วเราพยายามชวนชวยจะทำให้ได้ แล้วทำให้ได้ขึ้นมาแล้ว ถ้ามันขาดตกบกพร่องอย่างไร เราก็พยายามจะแก้ไข ความพยายามจะแก้ไขนั้นเขายังมีอำนาจวาสนาอยู่

แต่คนที่เวลาประพฤติปฏิบัติไปแล้วไปรู้ไปเห็นสิ่งใดแล้ว แล้วเกิดความน้อยเนื้อต่ำใจต่างๆ เลิกไปเลย เขาเรียกกรรมฐานม้วนเสีย คือมันหมดโอกาส หมดวาสนาไปไง เพราะมันทำต่อไปแล้วมันไม่เข้มแข็ง ไม่มีการกระทำของมันขึ้นมา

นี่พูดถึงถ้าทำตามความเป็นจริง เราก็ชวนขวยของเรา ทำของเราอย่างนี้ มันไม่ใช่เข้ามา
หลับตาลืมตา แล้วถ้ามันหลับตาลืมตาแล้วมันได้อะไรขึ้นมา มันได้สามัญสำนึกของโลกนี้แหละ แล้ว
ให้คุณค่ากันนะ คนนั้นมีภูมิธรรมขั้นนั้นขั้นนี้

เหมือนครูสอบเลย ถ้าครูให้คะแนนเท่าไรเป็นเท่านั้น ไม่ใช่ มันเป็นปัจจัยตั้ง เป็นสันติภูมิจิต โคน
ที่รู้ใจ พระโสดาบันต้องรู้ความเป็นพระโสดาบันของตน ถ้าตัวเองปัจจัยตั้ง สันติภูมิจิต มันไม่รู้ตามความ
เป็นจริงขึ้นมา แล้วถ้ามันรู้ตามความเป็นจริงขึ้นมา มันจะย้อนกลับไปเลย

นี่เป็นจิตเภทเพราะสอนผิดๆ แล้วถ้ามันจะเอาความถูกต้องๆ นี่สมาธิจิตบำบัด คนที่จะมี
ความทุกข์ความยาก จิตใจเราผิดปกติขนาดไหนก็แล้วแต่ เราตั้งใจไว้ว่าเราจะแก้ไขจิตของเรา ถ้าเรา
แก้ไขจิตของเรา ตั้งสติไว้ หายใจเข้านึ้กพุท หายใจออกโธของเราต่อเนื่องกันไป

เราใช้ปัญญา ใช้ปัญญาก็ปัญญาตรวจสอบจิตใจของเรา ไม่ใช่ปัญญาใคร่ครวญ ปัญญา
วิปัสสนา ถ้าปัญญาขึ้นมามันสร้างภาพอยู่แล้ว จิตผิดปกตินะ ดุสิ จนมันหลอน เห็นเทวดาไปทั่วบ้าน
ทั่วเมือง เห็นคนมาสั่งมาสอน เห็นพระพุทธรูปเจ้ามาให้อ่านาจอให้สิทธิพิเศษ ไม่มีหอรอก เวลาถ้ามัน
ผิดปกติไป

เราต้องทำให้กลับมาเป็นปกติ ถ้าทำให้เป็นปกตินะ โดยทั่วไป นักปฏิบัติเรา เราเวลาปฏิบัติ เรา
ก็พยายามชวนขวยของเรา อย่างไรถ้าทำแล้วมันล้าหน้าเกินไป หรือมันไม่มีสิ่งใดก้าวหน้า เราก็ต้อง
ทบทวน การทบทวนๆ แล้วถ้าการทบทวนตั้งสติไว้ละ นี่สมาธิจิตบำบัด

สมาธิจิตบำบัดคือพยายามรักษาจิตของตนให้มันคง ถ้าจิตของตนกลับมาเป็นปกติ จิตของ
ตนๆ ด้วยอะไร ด้วยการบำรุงรักษาจากสติ จากปัญญา จิตแก้จิต จิตของเรามันจะรู้เอง

จิตของเราวิตกกังวล จิตของเราควบคุมไม่ได้ จิตของเรามันมีความทุกข์ความยาก เราวาง
ไว้ นี่เป็นธรรมชาติของจิต นี่เป็นข้อเท็จจริงของจิตดวงนี้

จิตดวงนี้มันมีเวรมีกรรมของมันมา พอมันมีเวรมีกรรมของมันมา มันสร้างเวรสร้างกรรมมา
ถึงเวลาวิบากกรรมมันให้ผลของมัน เวลาให้ผลของมันเรายอมรับกรรมตามความจริงอันนั้น

แล้วตอนนี้เราเกิดเป็นมนุษย์เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พอเกิดมาพบพระพุทธศาสนาแล้ว เรามีพระรัตนตรัย มีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่ง ถ้ามีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่ง เราพยายามในชีวิตประจำวันของเรา เราก็แก้ไขของเรา เราพยายามสร้างแต่คุณงามความดีของเรา แล้วถ้าเป็นทางโลกเขาก็ไปหานายแพทย์ แพทย์เขาก็ให้ยามาควบคุมของเขา แล้วเขาก็พยายามหายใจ เข้านี้ก็พุท หายใจออกนี้ก็โธ พยายามรักษาจิตของเขา

ถ้ารักษาใจ แค่ทำความสงบของใจเข้ามานี่สมาธิจิตบำบัด มันจะบำบัดใจ บำบัดสิ่งที่มันวิตกกังวล บำบัดสิ่งที่มันล่งเลสงสัย บำบัดสิ่งที่วากิเลสมันบีบคั้น มันบำบัด บำบัดด้วยหายใจเข้านี้ก็พุท หายใจออกโธ พุทโธๆ จิตบำบัด สมาธิจิตบำบัด จิตบำบัดถ้ามันมีกำลัง มันมีค่าบริการมันก็จะกลับมาเป็นปกติ มันกลับมาเป็นปกติได้ จิตนี้ไม่เคยตาย จิตนี้ไม่เคยตาย

จิตที่มีอำนาจวาสนาขนาดไหนขึ้นมา มันอยู่ที่การกระทำขึ้นมา มันจะเป็นประโยชน์กับจิตดวงนั้น จิตดวงไหนที่มีวาสนาขึ้นมา เราพยายามทำแล้วทำเล่า มันก็ได้ผลของเราละ มันก็ทุกข์ก็ยากของมัน จิตไม่เคยตายมันจะมีบุญกุศลมากน้อยขนาดไหน มันต้องพลัดพรากจากกันแน่นอน ชีวิตนี้มันต้องตายแน่นอน แต่จิตไม่เคยตาย จิตไม่เคยตายมันก็ไปเสวยภพชาติ มันก็เกิดเป็นภพชาติ

ชาติไม่มีใช้ไหม ไม่รู้ไม่เห็นอะไรเลยใช้ไหม ใอันนั้นมันไม่ปกติ ถ้ามันบำบัดให้กลับมาเป็นปกติแล้วมันจะไม่มีหลับตาสීමตา สมาธิไม่มีหลับตาสීමตา สมาธิเป็นสมาธิ สมาธิเกิดจากจิต ไม่ใช่เกิดจากที่ลูกตา ตาไม่ทำให้เกิดสมาธิ แล้วตาก็เป็นแค่อายตนะกระทบกับรูปของเราเท่านั้น สิ่งใดที่ได้สัมผัสโดยตา เราก็คือครวญเพื่อฝึกหัดปัญญาเท่านั้น

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาอบรมสั่งสอนเห็นไหม ทำความสงบใจเข้ามา ก่อน อนุพุทพิกธา เวลาท่านเผยแผ่ธรรมนะ เวลาฆราวาสญาติโยม เพราะฆราวาสญาติโยมเขามีหน้าที่การงานของเขา งานเขาล้นมือ แต่เขามีศรัทธาความเชื่อของเขา

อนุพุทพิกถาให้เขาฝึกให้ทานก่อน พอฝึกหัดให้ทาน พอให้ทานมันเริ่มหงายภาชนะในใจของ
 ตนเอง เข้าไปสัมผัสสัมพันธ์ขึ้นมา สัมผัสสัมพันธ์ใจมันรับรู้ พอใจรับรู้ ถ้าให้ทานให้ฝึกหัดให้การ
 เสียสละการให้ทาน แล้วเสียสละการให้ทานแล้วมันจะมีวุฒิภาวะ

ถ้าให้ทานถ้าตายแล้วไปเกิดบนสวรรค์ ถ้าเกิดบนสวรรค์แล้วให้ถือเนกขัมมะ พยายามฝึกหัด
 อบรมจนจิตเขามีโอกาส จนจิตเขาควรแก่การงาน ถ้าจิตเขาควรแก่การงาน องค์สมเด็จพระสัมมาสัม
 พุทธเจ้าถึงเทศน์เรื่องอริยสัจ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์

เวลาจิตมันควรแก่การงานแล้ว คำว่า จิตมันควรแก่การงาน เริ่มตันขึ้นมาจากที่เป็น
 อกุศลสัณห์ หน้าที่การงานเขาล้มมือ ความรับผิดชอบของเขา ครอบครัวยของเขา ทรัพย์สินสมบัติของเขา
 เขาส่งจิตใจไปผูกพันกับสิ่งนั้นทั้งหมดเลย ของฉัน ของฉัน ของฉัน ฉันต้องมีหน้าที่รักษา ฉันต้องมี
 หน้าที่เก็บหอมรอมริบ ต้องมีการดูแลเห็นไหม

จิตเขาไปพะวงกับทรัพย์สินจากทรัพย์สินสมบัติ จากหน้าที่การงานของเขา แต่ให้ฝึกหัดให้
 เสียสละ เสียสละทาน มีบุญมีกุศลเห็นไหม เวลาบุญมีกุศลแล้ว ถ้าบุญกุศลแล้วถ้ามันดับขันธ มันก็ไป
 เกิดเป็นเทวดาบนสวรรค์ อะไรต่างๆ

แล้วถ้าจิตมันควรแก่การงาน จิตมันควรแก่การงานถึงเทศน์อริยสัจ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์
 ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ เวลาจิตมันควรแก่การงาน การงานของจิตใจ จิตที่เป็นปกติ จิตที่ควรแก่การ
 งาน จิตที่เป็นปกติจิตที่ควรแก่การงาน งานของจิตคืออะไร งานของจิตคือจิตแก้จิตใจ พอจิตแก้จิตเป็น
 ปัจจุบันใจ

มันไม่เป็นปัจจุบัน มันไม่เป็นปัจจุบัน มันไม่ลืมตา มันไม่รู้ไม่เห็น

จิตควรแก่การงาน เวลายกขึ้นสู่อริยสัจจะความจริง ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ
 วิธีการดับทุกข์ เวลามันดับทุกข์ขึ้นมามันเป็นสัจจะความจริงขึ้นมาเห็นไหม

นี่พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ เขาประพฤติปฏิบัติมา เขามีแนวทางของเขา เขาปฏิบัติของเขา แล้วเขาปฏิบัติมาเหมือนกัน จะปฏิบัติในทางพิจารณากาย ในทางพิจารณาเวทนา ในทางพิจารณาจิต ในทางพิจารณาธรรม ในอริยสัจ กาย เวทนา จิต ธรรม สิ่งใดสิ่งหนึ่ง

เวลาปฏิบัตินะ ถ้ากายก็พิจารณากายไป ถ้าเวทนาจึงพิจารณาเวทนาไป ถ้าจิตก็พิจารณาจิตไป ถ้าธรรมก็พิจารณาธรรมไป สิ่งใดสิ่งหนึ่งทำงานให้มันชัดเจน ทำงานให้มันสมบูรณ์แบบ แล้วทำงานให้มันเสร็จ แล้วเวลาทำงานไป คนทำงานหน้าที่การงานอันหนึ่งทำไปแล้วมันเบื่อหน่าย มันเบื่อหน่ายมันแฉลบไปพิจารณาเวทนา ก็จับเวทนาพิจารณาเวทนาได้ก็หนึ่งเหมือนกัน

หน้าที่การงานของเราหนึ่งเดียวให้ชัดเจน ให้สมบูรณ์แบบ พอสมบูรณ์แบบถ้าพิจารณาไปแล้ว เวลาปัญญามันเกิด ปัญญามันหมุนไป ปัญญามันเกิด มรรคมันเกิด ปัญญาที่มันรวดเร็วมากมันพิจารณาของมัน ที่ความคิดที่เร็วมาก ความคิดที่ควบคุมไม่ได้ แต่มีสัมมาสมาธิ มีสติของเราแล้ว เราฝึกหัดของเรา เราพิจารณาของเรา ฝึกหัดซ้อมจิตให้มันพิจารณาของมัน

เวลามันพิจารณาไปแล้ว มันพิจารณาวงรอบของปัญญามันเกิด เราได้เห็น นี่ใจ งานชอบ เพียรชอบ คำรชอบ เขาเรียกว่าอะไร **จกขุ อุทปาติ** มันเกิดดวงตาจากหัวใจ จิตมันเห็น จิตมันรู้ อยู่! จิตมันขึ้นบาน ไม่ใช่หลับตาลืมตาหอรอก

หลับตาลืมตาเขาผิดปกติ เลยเอาวัตถุธาตุ เอาตาเนื้อมาพิจารณาธรรม ถ้าคนพิจารณาโดยปัญญา โดยเดินจงกรมเขาก็ใช้ตาเนื้อ เวลาคนเดินจงกรมนะ เขาเห็นเป็นโครงร่างกระดูกต่อหน้า นั่นเขาพิจารณาของเขาได้ เกิดจากจิต จิตที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา จิตเข้มแข็งถึงแข็งแรงขึ้นมา เขาทำของเขาได้ เกิดจากจิตโดยผ่านตาเนื้อ เพราะเดินจงกรมอยู่

แต่เวลาหลับตาเวลาพิจารณาของมัน นี่จิตมันเห็น จิตมันเห็น จิตมันรู้ มันชัดเจนของมัน ความเจ็บปวดต่างๆ เวทนามันเกิดจากจิต มันไม่ต้องลืมตาไปเห็นอะไรหอรอก ธรรมารมณ์ๆ อารมณ์ที่มันชุ่มมัว อารมณ์ที่มันชัดเจน อารมณ์ที่มันทุกข์มันยาก มันต้องลืมตามันถึงเห็นหรือ อารมณ์ความรู้สึกมันต้องลืมตาใช้ไหมมันถึงเห็น หลับตาไม่เห็นใช้ไหม

สิ่งที่เป็นจิตๆ จิตที่มันผ่องแผ้วมันผ่องใสใจ เพราะมันผิดปกติเลยต้องทำสมาธิจิตบำบัด ก่อน เอาสมาธิเป็นจิตบำบัด บำบัดให้ใจเป็นปกติ ถ้าจิตใจเป็นปกติแล้วมันตามข้อเท็จจริง มันไม่หลง

หลงยกตนให้สูงขึ้น คบคนที่สูงกว่า คบคนพยายามจะโน้มน้าวให้ตัวเอง เพราะมันหลงตัวเอง หลงจนเป็นปุณฺฑที่ไม่มีสิ่งใดมาทบทวน แล้วพยายามเปิดพระไตรปิฎกนะ เทศน์เองไม่ได้ ต้องเปิดพระไตรปิฎกตลอด แล้วตั้งหัวโหมยขึ้นมา แล้วก็ตามแต่ข้าจะพอใจ จะแปลของข้าแหละ ของพวกเอ็ง ข้าไม่เกี่ยว ข้าเป็นยอดคนใจ

หลง ต้องทำสมาธิจิตบำบัดๆ บำบัดจิตนั้นให้ได้ก่อน แล้วค่อยมาพูดถึงธรรมะนะ คีล สมาธิ ปัญญา สมาธิยังเป็นพื้นฐานเป็นบาทฐานไม่ได้ ปัญญาที่แจ่มๆ อยู่ นั่น นกแก้วนกขุนทอง มันเป็นส่วนหนึ่งของนกแก้วนกขุนทอง มันก็ซันกันอยู่อย่างนั้น ในป่าในเขาเวลาเข้าเวลาค่ำมันซัน มันเป็นเรื่องนกรื่องกา มันไม่มีสาระความจริงในจิตใจ

ถ้ามีสาระความจริงในจิตใจนะ มีการกระทำๆ ทำให้มันเป็นปกติ เป็นปกติแล้ว ดูสิ เราเกิดมาสมบูรณ์แบบ ร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง แต่ทำสมาธิไม่เป็น ทำสมาธิไม่ได้ เยอะแยะไป แต่เวลาจิตมันผิดปกติไป นี่ใจ สิ่งที่มีมันป่วยทางจิต เวลาป่วยทางจิตขึ้นมาแล้ว เวลาใช้ปัญญาไป ปัญญาไปมันเตลิดเปิดเปิงนะ

ฉะนั้น สิ่งที่ได้โดยปกติ ถ้าเรามีปัญหานั้น เราตรวจสอบใจเราได้ ถ้ามันเป็นไปได้ คือต้องให้มันสงบ ระวังได้ สงบระวังเข้ามาเห็นไหม ความสงบระวังเราสั่งได้เลย เราจะสั่งให้สงบเมื่อไรก็ได้ จะปล่อยวางเมื่อไรก็ได้ นั่นนะเป็นปกติ แต่ถ้ามันไปโดยที่หาหยุดไม่ได้ เบรกไม่ได้ จัดการไม่ได้ นั่นผิดปกติ ถ้า ผิดปกติขึ้นมาทำสมาธิจิตบำบัด สมาธิบำบัดจิตได้

ในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในการทำความสงบของใจสามารถทำให้จิตที่มันผิดปกติเป็นปกติได้ เป็นปกติได้ด้วยจิตดวงนั้นๆ เพราะจิตดวงนั้นจับใช้ได้ป่วยเอง มันจับใช้ได้ป่วยมาจากจิต พอมันจับใช้ได้ป่วยมามันจากเวรจากกรรมขึ้นมา จากการสะสมมา

แล้วเราเกิดเป็นมนุษย์เกิดมาพบพระพุทธศาสนา แล้วเราจะเป็นนักบวช เราเป็นนักบวช เราเป็นพระ เราเป็นนักปฏิบัติ เวลาเราจะทำสมาธิจิตบำบัดของเรา เราก็ก่อนทำสมาธิ ไม่ต้องไปจินตนาการว่าจะวิปัสสนา จะรู้แจ้งอะไร

การวิปัสสนาการรู้แจ้ง นั้นนะเปิดทาง เปิดทางให้ความหลงนั้นเป็นปุยนุ่นลอยไป ใจลอยขึ้นไป ลอยขึ้นไปจับต้องอะไรไม่ได้เลย มันลอยไป มันก็เป็นจิตป่วยใจ ผิดปกติไป พอผิดปกติขึ้นมาแล้ว โอ้โฮ! พุดจามันลึกลับซับซ้อนเลย เอ้า! ก็พระอรหันต์ คนบ้าอยู่ด้วยกัน

พระอรหันต์นะ เวลาพิจารณาสิ่งต่างๆ แล้วสติอัตโนมัติ พระอรหันต์สติอัตโนมัติเลย เวลาหลงตาทำนองพุดเลย ใจความคิดเหมือนท่อนซุง เวลาจะคิดที คนเราจะแบกท่อนซุงต้องออกแรง ขนาดไหน คำว่า ใจออกแรง เราจะบอกว่ามันจะรู้ตัวตลอดใจ นี่เป็นว่าสติเป็นอัตโนมัติ ถ้ามันสติเป็นอัตโนมัตินี้พระอรหันต์

แต่คนบ้า คนบ้ามันไม่มีสติหรอก พุดไปเป็นนกแก้วนกขุนทอง แต่เปิดตำราพุด พุดไปอย่างนั้น นี่ไง มันต้องทำสมาธิจิตบำบัด ไม่ใช่หลับตาลืมตา หลับตาลีมนามันไม่มีผลกับสมาธิหรอก มันอยู่ที่ว่าสมาธิอะไร อำนาจวาสนาของคนอยู่ที่จริตนิสัย ถ้าจริตนิสัยนะถ้าหลับตาแล้วดีนะ โอ้โฮ! หลับตาแล้วดีมาก ถ้าลืมตาแล้วดีนะ เดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนา หลวงปู่ชอบเดินจงกรมทั้งวันทั้งคืน มันจะไปหลับตาเดินจงกรมได้อย่างไร มันก็ลืมตา มันก็เป็นความถนัดของท่าน

แต่ก็มันไม่มีใครมาเถียงกันเรื่องหลับตาลีมนานเลย เพราะมันหายาเบินไป มันเป็นแค่ธาตุ ๔ มันไม่ใช่จิต มันไม่ใช่ที่ความสงบระงับ มันไม่ใช่ แต่ถ้ามันไม่ใช่แล้ว แล้วเอามาเป็นประเด็นทำไม เอามาเป็นประเด็นเพราะหลงใจ เพราะไม่รู้ที่มาที่ไป ไม่รู้ถึงกายกับใจ กายก็คือกาย ใจก็คือใจ ไม่เกี่ยวกัน ไม่เกี่ยวกัน

แต่ถ้าเราเกิดเป็นมนุษย์มันเป็นสมมุติๆ สมมุติจริงตามสมมุติ คนเรามีกายกับใจ ใจ เวลาเหวุดาอย่างนี้ เวลาพระอรหันต์พ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์ ความที่บ่วงที่เป็นทิพย์ ใจ

ล้วนๆ เลยทิพย์ ทิพย์สมบัติ เทวดา อินทร์ พรหม ทิพย์สมบัติ เรื่องของใจล้วนๆ เลย กายกับใจเห็นใหม่ ตกนรกอเวจีไปก็เรื่องของใจล้วนๆ เลย เพราะภพชาติเขาละเอียด

แต่ของเราละ เราเกิดเป็นมนุษย์ไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดเป็นมนุษย์ไง **ในบรรดา สัตว์สองเท้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐที่สุดไง**

เพราะเราเกิดเป็นมนุษย์เรามีกายกับใจนี้ไง เพราะร่างกายนี้มันบีบคั้นใจ โรคหิวเป็นโรค ประจำตัวไง คนเราเกิดมาแล้วมีร่างกายต้องแบกรับไปไง เวลาคนเกิดมาเห็นใหม่ มีโรคภัยไข้เจ็บ เจ็บ ไข้ได้ป่วย คนเกิดมาพิการเห็นใหม่ เพราะเวรเพราะกรรมไง มนุษย์มีกายกับใจใจ มันถึงมีโอกาส มากกว่าพวกโลกแห่งความเป็นทิพย์ใจ

พวกทิพย์สมบัติ พวกเรื่องของใจ เขามีทิพย์สมบัติ เขามีความสุข นึกอะไรได้อย่างนั้น ด้วย ตามแต่บุญกุศลที่สร้างมา เรามาเกิดเป็นมนุษย์มีกายกับใจ นึกสิ นึกให้ได้ ยิ่งนึกโดยขาดสติ เดียวก็ต้อง จิตบำบัดไง เพราะมีเวรมีกรรมไง เพราะร่างกายเนี่ย พุดถึงร่างกายมันเป็นภาระต้องเลี้ยงอยู่นะ ต้อง ให้อยู่ให้กินเพื่อให้ร่างกายสดชื่น เพื่อให้ร่างกายไม่เกิดทุกข์กับร่างกายจนเกินไป

แล้วเวลาพุดถึงร่างกาย นี้ใจ เวทนากาย เวทนาใจ เวทนากาย เวทนาจิต เวทนานอก เวทนาใน เวทนาในเวทนา สิ่งนี้มันเป็นสัจจะ พอเป็นสัจจะขึ้นมา พอเป็นมนุษย์ขึ้นมาเนะ ถ้ามนุษย์มีอำนาจ วาสนาพึงธรรมๆ มันแสดงออกเพราะมีกายกับใจ

ถ้าเวลาไปคิดทางวิทยาศาสตร์ ใ้พวกจิตบำบัดมันก็จะพุดเลยร่างกายเป็นอย่างนั้น สสาร เป็นอย่างนั้น ธาตุ ๔ ธาตุส่วนธาตุ จิตส่วนจิต แล้วเวลาพิจารณาขึ้นมา จิตตภาวนาๆ ธาตุไม่มีชีวิต เซลล์ ต่างๆ ที่ในร่างกายเราพอถึง ๗ ปี เปลี่ยนเป็นเซลล์ใหม่หมดเลย นี่พุดถึงธาตุใจ

แต่ถ้าจิตสงบแล้วนะ จิตเห็นกาย จิตเห็นกายเป็นอุคคหนิमित จะเห็นเป็นอวิยะ จะเห็นเป็น กระจุก จะเห็นเป็นเนื้อต่างๆ อุคคหนิमितเป็นนิमित วิภาคะคือการขยายส่วน การขยายให้เป็นไตร ลักษณะ ถ้าจิตสงบแล้วนะ แล้วถ้ามันเห็นกายมันจะเป็นความมหัศจรรย์

ความมหัศจรรย์ของจิต จิตมันจะตื่นตัว อู้! นั่นคืออะไร คือปัญญา เป็นไตรลักษณ์ที่เกิดจากจิต ถ้าเป็นไตรลักษณ์ที่เกิดจากจิต จิตที่ภาวนาไป ตามความเป็นจริงใจ ไม่มีหลับตาลืมตาหรือ หลับตาลีมตาแขวนไว้ มันไร้สาระ แต่เขาเอาสิ่งนั้นมาเป็นสินค้า มาเป็นการแบ่งแยก ไร้สาระ

สาระตามความเป็นจริงใจ **ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม** ความสมควรแก่ธรรมนะ อยู่ที่กิเลสต้นหาความทะยานอยากของแต่ละบุคคล กิเลสของใครๆ เบาบางแตกต่างกัน การประพฤติปฏิบัติก็ไม่ต้องเข้มข้นจนเกินไปนัก แต่เวลาคนเรานะ ถ้ามันกิเลสต้นหาความทะยานอยากในหัวใจ เรามันเข้มข้น มันบีบมันคั้น มันทำให้ทุกขมันทำให้ยาก เราก็ต้องเข้มข้นไปกับมัน

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านสอนไว้แล้ว การประพฤติปฏิบัติมันต้องมีหนักมีเบา คำว่า มีหนักมีเบา เริ่มต้นที่มันฝืน เริ่มต้นที่ทำมันไม่ได้ เริ่มต้นที่มันควบคุมไม่ได้ เราต้องหนักหน่วงไปกับมัน แต่เวลาถ้ามันพอหนักหน่วงไปแล้ว ถ้ามันพอน้ำหนักที่ควบคุมได้เห็นไหม เราก็ไม่ต้องเข้มข้นขนาดนั้น ถ้าควบคุมได้แต่ต้องมีสติรักษานะ ควบคุมได้แล้วถ้ามันหนักหน่วงขึ้นมา มันดี๊นน เราก็ต้องหนักหน่วงไปกับมัน แล้วถ้ามันเบาเราก็ทำพอประมาณเพื่อรักษาหัวใจของเราขึ้นมา ถ้ามีอำนาจวาสนานะ ยกขึ้นสู่วิปัสสนาได้

การทำสมาธิๆ ทุกคนจะถูกเหยียดหยามว่าเป็นสมณะ ทำสมาธิแล้วไม่สำเร็จมรรคผลต่างๆ ไม่มีสมาธิเป็นพื้นฐาน ใ้ที่ว่ามรรคผลๆ ที่ว่าจะทำกันไม่มีเลย เกิดขึ้นไม่ได้

สมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน สมถกรรมฐานเกิดจากไหน เกิดจากจิต จิตเป็นสัมมาสมาธิ สัมมาสมาธิกับจิตไม่ใช่อันเดียวกัน สัมมาสมาธิเกิดจากจิต ถ้าไม่มีสัมมาสมาธิ จิตก็ยังคงเดิม แล้วจิตก็มีแต่ความฟุ้งซ่าน จิตก็มีแต่กิเลสควบคุม

แต่เวลาพุทธโธฯ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิเห็นไหม สมาธิเกิดจากจิต เวลาจิตเป็นสมาธิ จิตเป็นสมาธิ จิตก็ร่มเย็นเป็นสุข จิตก็สงบระงับ จิตเพราะว่ากิเลสมันหลบมันซ่อนอยู่ในจิตนั่นแหละ สมาธิเกิดจากจิต แล้วสมาธิก็เสื่อมจากจิต เวลาสมาธิเสื่อมไป เสื่อมไปเห็นไหม เราก็ทุกข์ เราก็ยาก เราก็อยากได้ เราก็อยากเรียกร้องคืนมา เราก็ขวนขวายขึ้นมา ทุกข์ซ้อนทุกข์อยู่อย่างนั้น

แต่ครูบาอาจารย์ของเราท่านสอนให้เรามีข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมาเป็นเครื่องอยู่ๆ เพื่อไม่ให้กิเลส
มันแทรกมันแซง ไม่ให้กิเลสมันยุมันแหยให้เราไม่ทุกข์ไม่ยากจนเกินไป ชีวิตนี้มันก็ทุกข์พอแรงแล้ว
แหละ

เวลาคนแก่คนเฒ่านะ ต่อไปเห็นไหม เขาต้องออกซิเจนคอยไว้ที่ปลายจมูก หายใจก็ทุกข์ แต่
ตอนนี้เรายังหนุ่มยังแน่นกันอยู่ ยังหายใจคล่องคอกันอยู่ เวลาแก่เวลาเฒ่าหายใจละหายใจไม่เต็มปอด
เขียว แค่หายใจก็ทุกข์ มันทุกข์ทั้งนั้น แต่มันเป็นสัจจะเป็นความจริงใจ แล้วตอนนี้เรายังหายใจกัน
เข้มแข็งปอดยังสดชื่น

เรามีสติ ถ้ามีสติจิตกำหนดปั๊บเป็นอานาปานสติ ถ้าจิตไม่กำหนดสิ่งใด หายใจก็หายใจไป
หายใจทิ้งเปล่าๆ หายใจไม่เป็นประโยชน์สิ่งใดเลย หายใจเพื่อดำรงชีพเท่านั้น แต่มันหายใจดำรงชีพ
ด้วย มีสติปัญญาดูแลรักษา มันก็จะเป็นอานาปานสติ แล้วถ้ามันละเอียดลึกซึ้งขึ้น มันก็จะเป็น
สัมมาสมาธิ

สมาธิเป็นสมาธิ แล้วสมาธิประสาธนะพื้นฐาน ประสาททางโลกนะ คนที่ปฏิบัติใหม่เขาเถียงกัน
เถียงกันเรื่องสมาธิ ไม่สมาธิ สมาธิแก้กิเลสได้หรือแก้กิเลสไม่ได้ ไ้อ้พวกปฏิบัติใหม่ๆ ก็เถียงกันอยู่อย่าง
นั้น เถียงกันแค่เรื่องสมาธิ เพราะมันยังไม่รู้จักสมาธิ

นี่ก็เหมือนกัน หลับตาสลึมตา เพราะมันไม่รู้จักมันถึงเถียง แล้วก็บอกระยะ ทำมาเยอะเยอะ
เยอะเยอะก็ทำไม่เป็นไง ถ้าทำเป็นจะพูดอย่างนั้นหรือ เยอะเยอะ อย่าคิดว่าเยอะเยอะแล้วทำมามากแล้ว
จะรู้ว่าเก่งนะ ทำมามากทำไม่เป็นก็เยอะเยอะไป คนที่เขาทำได้ เขาทำได้ สมาธิเป็นสมาธิ

แล้วถ้าเกิดปัญญาขึ้นมา ศีล สมาธิ ปัญญา ดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ สติชอบ สมาธิชอบ
ปัญญาชอบ มันอันเดียวกันที่ไหน มันคนละชื่ออยู่แล้ว คนละคนอยู่แล้ว ๘ องค์ ก็ ๘ อย่างอยู่แล้ว มัน
ไม่เกี่ยวอะไรกันเลย

แต่มันเกิดขึ้นจากจิต แล้วเวลามันเกิดขึ้นแล้ว ภาวนามยปัญญา ปัญญาที่เกิดจากจิต แล้วเวลา
เกิดจากจิตขึ้นมา ถ้ามันเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา ถ้ามันสมดุลของมัน ความสมดุลความพอดีของ

แต่ละคน กิเลสของคนไม่เหมือนกัน จริตนิสัยของคนไม่เหมือนกัน บุญอำนาจวาสนาของคนไม่เหมือนกัน ไม่ใช่จะต้องเป็นเหมือนกันหมดหรอก

แต่ถ้ามันสมดุลงของมัน มีชฌิมาปฏิบัติ ฉะนั้น จะมีชฌิมาปฏิบัติของใคร ของคนกิเลสหนักก็ต้องหนักหน่วงหน่อย ของคนกิเลสบางก็เบาบางหน่อย มีชฌิมาปฏิบัติคือความสมดุลงพอดี

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกเราตรัสรู้เองโดยชอบ พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ วันมาฆบูชาเนี่ย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้อบรมสั่งสอน แล้วเขาใช้สติปัญญาของเขาพยายามพิจารณาของเขาจนสมดุลงพอดีของเขาแต่ละบุคคลๆ อำนาจวาสนามันถึงไม่เหมือนกัน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา สิ่งที่เป็นความรู้ต่างๆ เห็นไหม พุทธวิสัย พุทธวิสัยเห็นไหม สิ่งที่ว่าปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่มีใครเทียบได้หรอก ไม่มีใครได้ขี้ตีนหรอก ไม่มี ไม่มี

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสมบูรณ์แบบ แล้วอบรมสั่งสอนมา ๑,๒๕๐ องค์ วันนี้วันมาฆบูชา เขาไม่พูดหลับตาสีมตากันหรอก เขาพูดถึงอภิสัททวิชัยญาณ ญาณที่ชำระล้างกิเลสในใจของเขา ไม่มีหลับตาสีมตา หลับตาสีมตาต้องไปทำสมาธิจิตบำบัดก่อน ทำสมาธิจิตบำบัดให้จิตมันกลับมาเป็นปกติ แล้วมีงค้อยหัดภาวนาใหม่ เอวัง